

Enligt sändlista

Fastställande av nytt vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Tjörnarps grundvattentäkt i Höörs kommun

Beslut

1. Länsstyrelsen Skåne beslutar med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) att inrätta ett nytt vattenskyddsområde för Tjörnarps grundvattentäkt, Höörs kommun. Skyddsområdet är indelat i primär och sekundär skyddszon enligt vad som framgår av bifogad karta, bilaga 1.
2. Länsstyrelsen Skåne beslutar med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken att fastställa nedan angivna nya föreskrifter för vattenskyddsområdet. Dessa föreskrifter träder i kraft den 11 mars 2022 och ska enligt 7 kap. 22 § miljöbalken gälla omedelbart även om beslutet överklagas.
3. Länsstyrelsen överlåter till den kommunala nämnden för miljöfrågor i Höörs kommun att besluta i frågor om dispens, tillstånd och anmälan enligt föreskrifterna på det sätt som framgår nedan.

Definitioner

Avfall avser varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med (15 kap 1 § MB). I dessa föreskrifter ingår trädgårdskompost i begreppet trädgårdsavfall.

Arbetsfordon avser fordon som huvudsakligen används som arbetsredskap eller för kortare förflyttningar av gods, ex. traktorer, entreprenadmaskiner, skogsmaskiner och liknande.

Avloppsvatten avser spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som används för kylning, vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning eller vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

BDT-vatten avser avloppsvatten från bad, disk och tvätt.

Brandfarlig vätska avser vätska med flampunkt som inte överstiger 100 C enligt föreskriften (MSBFS 2010:4) om vilka varor som ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor.

Farligt avfall avser sådant avfall som beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*) i bilaga 3 till Avfallsförordningen (2020:614).

Hantering avser tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning (inklusive spridning), omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden (14 kap. 2 § MB).

Inert avfall avser avfall som inte genomgår några väsentlig fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar. Inert avfall löses inte upp, bryts inte ner, brinner inte och reagerar inte på något annat sätt. Inert avfall har en total lakbarhet, ett totalt föroreningsinnehåll och en ekotoxicitet hos lakvattnet som är obetydlig och inte äventyrar kvaliteten på yt- eller grundvatten. (3 a § Förordning (SFS 2001:512) om deponering av avfall).

Kemiska produkter avser ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara (14 kap. 2 § MB). Exempel på ämnen är aceton, etanol och natriumklorid. Exempel på blandningar är målarfärg, lim och rengöringsmedel. De flesta bekämpningsmedel, exempelvis råttgift och medel mot ogräs, är kemiska produkter. I dessa föreskrifter regleras hantering av kemiska bekämpningsmedel genom separat föreskrift.

Kemiskt bekämpningsmedel avser en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom (14 kap 2 § MB). Kombinationsgödsel som

innehåller bekämpningsmedel betraktas som kemiskt bekämpningsmedel.

Materialtäkt avser anläggning för uttag av berg, sten, grus, sand, lera, torv eller andra jordarter samt olika kombinationer av dessa material.

Motordrivet fordon avser fordon som för sitt framdrivande är försett med motor, dock inte ett sådant eldrivet fordon som är att anse som cykel. Motordrivna fordon delas in i motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon (Lagen (SFS 2001:559) om vägdefinitioner).

Punktbekämpning avser en lokal och tillfällig bekämpningsinsats mot ohyra, skadedjur och växter som riskerar att orsaka skada på egendom eller en hälsorisk för människor. Insatsen kan innebära exempelvis:

- bekämpning som utförs med sprayburkar för hushållsbruk
- bekämpning eller behandling av en stam eller ett rotsystem i taget om den använda metoden har sådan precision att inget bekämpningsmedel hamnar någon annanstans än på det avsedda objektet och endast täcker/berör en begränsad del av objektet.

Som punktbekämpning räknas inte fläckvis behandling runt skogsplantor över ett helt hygge. Inte heller kan en totalinsats fördelad över flera tätt på varandra följande spridningstillfällen räknas som punktbekämpningar.

Rena jordmassor avser massor som underskrider Naturvårdsverkets riktvärden för mindre än ringa risk (MRR) enligt handbok 2010:1, eller massor som via provtagning visar halter som inte överskrider lokal bakgrundshalt. Vad som avses med rena massor kan variera mellan olika platser och får avgöras av den kommunala tillsynsmyndigheten för frågor som rör förorenad mark.

Sekundärt skydd avser anordning som säkerställer att hela den lagrade volymen vätska från en läckande cistern eller annan behållare kan fångas upp. En dubbelmantlad cistern anses som cistern med sekundärt skydd. En invallning är en annan typ av sekundärt skydd.

Större schaktningsarbeten avser här sänkning av markytan på utstakat område för större anläggningsarbeten än för grundläggning av enskild villa. Erforderligt schaktningsarbete i samband med ledningsarbete, väg- eller järnvägsunderhåll eller liknande omfattas inte av tillståndsplikt men ska utföras under iakttagande av den försiktighet som krävs för att grundvattnet inte ska påverkas.

Upplag/uppläggning avser här tillfällig eller permanent förvaring direkt på marken eller i vattnet. Förvaring av hushållsavfall från enskilda hushåll, vilket läggs i särskilda behållare för regelbunden

sophämtning, är enligt dessa föreskrifter inte att betrakta som upplag. Detta gäller även komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll, vilket läggs i hushållskompost på den egna tomten.

Uppställning avser parkering med varaktighet över 12 timmar och att fordonet lämnats obevakat.

Växtnäring avser mineraliska gödselmedel, stallgödsel (fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel samt urin), avloppsslam, vedaska samt övriga organiska gödselmedel. Gödsel från betande djur inom vattenskyddsområdet omfattas inte.

Yrkesmässig avser här all användning som utförs som ett led i en näringsverksamhet eller annars som en del av en yrkesutövning. Definitionen har sitt ursprung i definitionen av yrkesmässig användare i artikel 3.1 i direktiv 2009/128/EG: ”en person som använder bekämpningsmedel i sin yrkesmässiga verksamhet, inbegripet operatörer, tekniker, arbetsgivare och egenföretagare, både på jordbruksområdet och inom andra sektorer”.

I övrigt hänvisas till branschens vedertagna begrepp.

Skyddsföreskrifter

1 § Petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor

Primär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor med en sammanlagd volym överstigande 50 liter är **förbjudet**.

Undantag gäller för transporter.

Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon.

Undantag gäller för användning i transformatorstationer på elnätet.

Undantag gäller för hantering av bitumen vid normalt förekommande underhållsarbete för statliga och kommunala vägar.

*Undantag gäller för lagring av petroleumprodukter för att försörja bostads- och jordbruksfastigheter med olja för uppvärmning då det i stället krävs **tillstånd**.*

Hantering av upp till 50 liter petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor ska ske på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas.

Sekundär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor med en sammanlagd volym överstigande 150 liter kräver **tillstånd**.

Undantag gäller för transporter.

Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon.

Undantag gäller för användning i transformatorstationer på elnätet.

Undantag gäller för hantering av bitumen vid normalt förekommande underhållsarbete för statliga och kommunala vägar.

Hantering av upp till 150 liter petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor, ska ske på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas.

Information: Hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor inom vattenskyddsområde regleras även genom andra bestämmelser, se avsnittet Övriga upplysningar.

2 § Bekämpningsmedel

Primär skyddszon

All hantering av kemiska bekämpningsmedel utomhus är **förbjuden**.

Undantag gäller för användning som har karaktär av punktbekämpning och som har sådan lokal och tillfällig omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas, och åtgärderna sker på ett fackmannamässigt sätt.

*Undantag gäller för plantering av skogsplantor som i förväg behandlats med bekämpningsmedel, då det istället krävs **tillstånd**.*

Sekundär skyddszon

Icke yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel utomhus är **förbjuden**.

Undantag gäller för användning som har karaktär av punktbekämpning och som har sådan lokal och tillfällig omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas, och åtgärderna sker på ett fackmannamässigt sätt.

Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver **tillstånd**.

Undantag gäller för användning som har karaktär av punktbekämpning och som har sådan lokal och tillfällig omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas, och åtgärderna sker på ett fackmannamässigt sätt.

3 § Växtnäring

Primär skyddszon

Lagring av gödsel direkt på mark är **förbjudet**, med undantag för tillfällig lagring, i form av stuka i fält, på upp till tre veckor under förutsättning att dialog om lämplig placering först hålls med kommunala nämnden för miljöfrågor.

Yrkesmässig spridning av växtnäring kräver **anmälan**.

Ändring av befintlig gödselanläggning kräver **anmälan**.

Sekundär skyddszon

Lagring av gödsel direkt på mark är **förbjudet**, med undantag för tillfällig lagring, i form av stuka i fält, på upp till tre veckor under förutsättning att dialog om lämplig placering först hålls med kommunala nämnden för miljöfrågor.

4 § Avloppsvatten och dagvatten

Primär skyddszon

Inrättande av nya enskilda avloppsanläggningar för BDT-vatten kräver **tillstånd**.

Undantag gäller för ny anläggning med sluten tank.

Ny anläggning för infiltration av dagvatten, dräneringsvatten eller motsvarande som kommer från vägområde eller från annan fastighet än enbostadshus kräver **tillstånd**.

Undantag gäller för underhåll och ändringar som inte medför väsentlig ökning av yta eller tillförd vattenvolym.

5 § Hantering av bark, flis, spån och timmer

Primär skyddszon

Upplag av bark, flis, spån och timmer som varar mer än 6 månader är **förbjudet**.

Undantag gäller för lagring av obehandlat virke för uppvärmning för husbehov.

Upplag av bark, flis, spån och timmer som varar mindre än 6 månader kräver **tillstånd**.

Undantag gäller för upplag som är mindre än 500 m³ fub (fast mått under bark) och lagras kortare tid än tre månader.

Undantag gäller för lagring av GROT (grenar och toppar) i upplag i avvaktan på borttransport.

Undantag gäller för lagring av obehandlat virke för uppvärmning för husbehov.

Bevattning av timmer är **förbjudet**.

Sekundär skyddszon

Upplag av bark, flis, spån och timmer som varar mer än 6 månader är **förbjudet**.

Undantag gäller för lagring av obehandlat virke för uppvärmning för husbehov.

Bevattning av timmer är **förbjudet**.

6 § Hantering av avfall och massor

Primär skyddszon

Förvaring av avfall direkt på mark samt nedgrävning av avfall är **förbjudet**.

Undantag gäller om förvaring sker på tätt underlag utan möjlighet till avrinning eller infiltration.

Undantag gäller för trädgårdsavfall, rena jordmassor och annat inert avfall som kan jämföras med detta.

Förvaring av farligt avfall utöver normala hushållsmängder kräver **anmälan**.

Deponering av snö från område utanför skyddszone är **förbjudet**.

Återfyllnad eller annan användning av avfall eller massor som är förorenade eller har okänt föroreningsinnehåll är **förbjudet**.

Undantag gäller för avfall eller rena jordmassor som via provtagning visats innehålla halter understigande bakgrundshalt eller mindre än ringa risk enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1.

Sekundär skyddszon

Förvaring av avfall direkt på mark samt nedgrävning av avfall är **förbjudet**.

Undantag gäller om förvaring sker på tätt underlag utan möjlighet till avrinning eller infiltration.

Undantag gäller för trädgårdsavfall, rena jordmassor och annat inert avfall som kan jämföras med detta.

Förvaring av farligt avfall utöver normala hushållsmängder kräver **anmälan**.

Deponering av snö från område utanför skyddszone är **förbjudet**

Undantag gäller för uppläggning av snö från vattenskyddsområdets primära skyddszone.

Återfyllnad eller annan användning av avfall eller massor som är förorenade eller har okänt föroreningsinnehåll är **förbjudet**.

Undantag gäller för avfall eller rena jordmassor som via provtagning visats innehålla halter understigande bakgrundshalt eller mindre än ringa risk enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1.

7 § Tåktverksamhet, schakt- och anläggningsarbeten

Primär skyddszon

Materialtåkt är **förbjuden**.

Större schaktningsarbeten, sprängning av berg, pålning, spontning eller borrhinar och liknande undersökningsarbeten kräver **tillstånd**.

Undantag gäller förerforderligt schaktningsarbete i samband med ledningsarbete, men ska utföras under iakttagande av den försiktighet som krävs för att grundvattnet inte ska påverkas.

Undantag gäller även för normalt förekommande underhållsåtgärder för kommunal och statlig väg samt järnväg, som är av lokal omfattning.

Undantag gäller för spräckning av friliggande block/stenar.

Sekundär skyddszon

Materialtåkt är **förbjuden**.

*Undantag gäller för husbehovståkt, då det istället krävs **tillstånd**.*

Större schaktningsarbeten, sprängning av berg, pålning, spontning eller borrhinar och liknande undersökningsarbeten kräver **tillstånd**.

Undantag gäller förerforderligt schaktningsarbete i samband med ledningsarbete, men ska utföras under iakttagande av den försiktighet som krävs för att grundvattnet inte ska påverkas.

Undantag gäller även för normalt förekommande underhållsåtgärder för kommunal och statlig väg samt järnväg, som är av lokal omfattning.

Undantag gäller för spräckning av friliggande block/stenar.

8 § Energianläggning

Primär skyddszon

Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg och grundvatten är **förbjudna**.

Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur jord kräver **tillstånd**.

Väsentlig ändring av befintlig energianläggning, genom fördjupning eller liknande, kräver **tillstånd**.

Energianläggningar som tas ur bruk kräver **anmälan**.

Sekundär skyddszon

Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur jord, berg och grundvatten kräver **tillstånd**.

9 § Enskild brunnsanläggning

Primär skyddszon

Etablering av ny brunnsanläggning för uttag av vatten från berg och jord kräver **tillstånd**.

Ändring av befintlig brunnsanläggning genom fördjupning eller avsevärt ökat vattenuttag kräver **tillstånd**.

Brunnsanläggningar som tas ur bruk kräver **anmälan**.

Sekundär skyddszon

Etablering av ny brunnsanläggning för uttag av vatten från berg och jord kräver **tillstånd**.

10 § Fordon, maskiner och väghållning

Primär skyddszon

Tvätt av motordrivet fordon, maskiner och förbränningsmotorer med varmvatten, högtryck eller tvättkemikalier på plats där tvättvattnet direkt eller indirekt kan infiltrera marken är **förbjudet**.

Uppställda arbetsfordon ska vara utrustade med skyddsanordning eller placerade så att läckage till mark förhindras.

Upplag och tillverkning av asfalt, oljegrus, vägsalt eller saltinblandad sand/grus är **förbjudet**.

Spridning av vägsalt kräver **anmälan**.

Undantag gäller för saltinblandad sand (max 2 % salt).

Sekundär skyddszon

Tvätt av motordrivet fordon, maskiner och förbränningsmotorer med varmvatten, högtryck eller tvättkemikalier på plats där tvättvattnet direkt eller indirekt kan infiltrera marken är **förbjudet**.

Uppställda arbetsfordon ska vara utrustade med skyddsanordning eller placerade så att läckage till mark förhindras.

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus, vägsalt eller saltinblandad sand/grus är **förbjudet**.

Allmänna bestämmelser

Ikraftträdande

Skyddsföreskrifterna ska gälla från den 11 mars 2022. Enligt 7 kap. 22 § miljöbalken ska skyddsföreskrifterna gälla från denna tidpunkt även om beslutet överklagas.

Övergångsbestämmelser

Den som vid ikraftträdandet av dessa föreskrifter i sin näringsverksamhet bedriver en verksamhet eller innehar en anläggning för vilken förbud införs enligt dessa föreskrifter ska detta förbud börja gälla först två år efter ikraftträdandet av dessa föreskrifter, såvida förbud inte gällde enligt äldre skyddsföreskrifter.

Den som vid ikraftträdandet av dessa föreskrifter bedriver en verksamhet eller innehar en anläggning för vilken krav på tillstånd gäller enligt dessa föreskrifter ska senast två år efter ikraftträdandet ha inkommit till prövningsmyndigheten med en ansökan om sådant tillstånd, såvida krav på tillstånd inte gällde enligt äldre skyddsföreskrifter.

Befintliga cisterner i sekundär zon ska ha sekundärt skydd inom tre år efter att dessa skyddsföreskrifter träder i kraft, såvida krav på sekundärt skydd inte redan gällde enligt äldre bestämmelser.

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan den kommunala nämnden för miljöfrågor (Tillstånds- och tillsynsnämnden) i Höörs kommun bevilja dispens från förbud i föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I beslut om dispens kan den nämnden föreskriva särskilda villkor som anses nödvändiga för att skydda vattentäkten (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, endast meddelas om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Tillstånd och anmälan

Tillståndsansökningar och anmälningar enligt de här föreskrifterna prövas av den kommunala nämnden för miljöfrågor (Tillstånds- och tillsynsnämnden) i Höörs kommun. I ansökan/anmälan ska åtminstone framgå vilka åtgärder som planeras och vilka metoder som ska användas samt markering av platsen för åtgärden. Detta ligger till grund för bedömningen av risker för vattenskyddsområdet. Som förutsättning för tillstånd gäller att det kan visas att verksamheten kan utföras och drivas utan risk för skada för vattenförekomsten. Ansökan/anmälan ska lämnas in skriftligen.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder mot den hantering och de verksamheter eller åtgärder som är nödvändiga för vattentäktens bedrivande. Generellt undantag från skyddsföreskrifterna vad avser tillstånd, anmälan och dispens gäller för arbeten som vattentäktens huvudman utför för utbyggnad, drift, underhåll m.m.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för genomförande av nödvändiga insatser för att avhjälpa akut föroreningsrisk i samband med olyckshändelse, spill eller läckage.

Övriga upplysningar

Tillsyn

Detta beslut har fattats av Länsstyrelsen, som därmed har tillsyn över vattenskyddsområdets föreskrifter enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Tillsynen kan överlåtas till kommunen om kommunen ansöker om det. Den eller de kommunala nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet har därutöver tillsynsansvar enligt miljöbalken över vissa enskilda verksamheter inom vattenskyddsområdet, samt enligt andra generella föreskrifter som t.ex. vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor.

Skyltning

Där allmänna vägar passerar gräns till vattenskyddsområdet eller vid vägar som passerar genom området ansvarar vattentäktens huvudman för att det finns skyltar som utmärker och informerar om vattenskyddsområdet. Annars mark får tas i anspråk för detta (7 kap. 22 § miljöbalken). Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från berörda myndigheter och statliga verk. För att sätta upp skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, krävs inom vägområdet enligt 43 § väglagen (1971:948) tillstånd av väghållningsmyndighet. Inom ett avstånd av 50 m från vägområdet, krävs enligt 46 § väglagen (1971:948) länsstyrelsens tillstånd.

Där sådan hantering av petroleumprodukter eller andra hälso- och miljöfarliga produkter som nämns i 1 § i dessa skyddsföreskrifter sker ska skylt finnas som informerar om vattenskyddsområdets existens. Skyltarna tillhandahålls av vattentäktens huvudman. Undantag gäller vid hantering av nämnda produkter för hushållsbehov.

Hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken gäller alla. De kan läsas i sin helhet i miljöbalkens 2 kapitel (1998:808). Reglerna innebär att alla alltid måste vara försiktiga och vidta de åtgärder som behövs för att skydda, förebygga, hindra och motverka risk för skada eller

olägenhet på hälsa och miljö. Det handlar bland annat om att ha kunskap om hur den egna verksamheten eller åtgärden riskerar att inverka på människors hälsa eller miljön och vid behov vidta de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att begränsa påverkan.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Dubbelprövning kan förekomma. Ett exempel är Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, vari det ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde.

Ny lagstiftning

Bestämmelser enligt nya lagar och förordningar, som fastställs efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom det aktuella skyddsområdet, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. miljöbalken (1998:808).

Ersättning

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet som anser att föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning kan ha rätt till ersättning. Krav på ersättning eller inlösen av fastighet ska göras till Mark- och miljödomstolen enligt 31 kap. miljöbalken. Talan ska väckas inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage inom skyddsområdet som kan medföra risk för yt- eller grundvattenförorening ska omedelbart anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om händelsen enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till den kommunala räddningstjänsten, tel. 112, eller i icke-akuta fall till den kommunala nämnden för miljöfrågor (Tillstånds- och tillsynsnämnden). Om åtgärder utförts inom skyddsområdet till följd av händelsen ska miljökontoret informeras inom 36 timmar.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Ansökan

Mittskåne Vatten har ansökt hos Länsstyrelsen om fastställande av nytt vattenskyddsområde med nya föreskrifter jämlikt 7 kap. 21, 22 och 30 §§ miljöbalken. Tidigare gällande vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter är fastställda enligt beslut från kommunfullmäktige, daterat 2006-02-15. Syftet med vattenskyddsområdet är att ge vattenförekomsten vid Tjörnarps, som används som vattentäkt för Höörs kommun, ett tillräckligt bra skydd så att råvattnets kvantitet säkras i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som dess kvalitet inte försämras. Vattenskyddsområdet är, vid sidan om övrig lagstiftning, ett underlag vid samhällsplanering, tillsyn och prövning.

Inför ansökan har Mittskåne Vatten ställt ut förslaget och haft dialogmöte där berörda kunnat ge sina synpunkter i tidigt skede. I handläggningen hos Länsstyrelsen har samråd enligt 25 § förordning (1998:1252) om områdesskydd skett mellan Höörs kommun och Länsstyrelsen. Från och med 1 januari 2020 har Miljö- och byggnadsnämnden övergått till att vara Tillstånds- och tillsynsnämnden, som därmed är den nämnd som ansvarar för myndighetsutövningen inom miljö-, livsmedels- och hälsoskyddsområdet samt för ärenden som rör byggverksamhet.

Kungörelse med föreläggande för sakägare att yttra sig över förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter infördes i tidningen Sydsvenskan, Skånska Dagbladet och i Post- och Inrikes Tidningar den 29 oktober 2021. Förslaget har skickats på remiss till berörda myndigheter (SGU, Skogsstyrelsen samt Trafikverket) samt LRF.

Synpunkter i ärendet har inkommit från Skogsstyrelsen, Trafikverket samt tre nyttjanderättsinnehavare. Länsstyrelsen har därefter, tillsammans med VA-huvudmannen, beaktat dessa och gjort vissa förändringar och kompletteringar i det ursprungliga förslaget. Bland synpunkterna har framförts att en ny lokalisering för vattentäkt utanför tätbebyggt område bör utredas, samt önskemål om byte av mark som kompensation för inverkan på pågående verksamhet. Dessa båda frågor har bedömts ligga utanför det Länsstyrelsen har att beakta i aktuellt ärende. Synpunkterna har överlämnats till sökande, Mittskåne Vatten. Genomförda ändringar av beslutsförslaget och bemötande med anledning av övriga inkomna synpunkter framgår under respektive stycke i avsnittet Motivering till Länsstyrelsens beslut nedan. Handlingarna finns i sin helhet i ärendet.

Allmänt om vattentäkten

Grundvattenmagasinet Tjörnarps är ur ett kommunalt perspektiv en betydelsefull grundvattenförekomst för vattenförsörjning. Tjörnarps vattentäkt har ett mycket högt skyddsvärde. Någon grundvattentillgång med motsvarande uttagsmöjligheter finns inte i närheten och det saknas reservvattentäkt som täcker hela behovet. Täckten är idag huvudvattentäkt åt Tjörnarps samhälle och kommer eventuellt i framtiden även att försörja Karlarp med dricksvatten. Vattenförsörjningen sker idag för ca 700 personer. Behovet av vatten från vattentäkten i Tjörnarps bedöms öka i framtiden (sett med ett 15 års-perspektiv). Huvudsakliga, idag kända, orsaker till det ökade behovet är utbyggnad av bostäder i Tjörnarps med ca 50 fastigheter samt anslutning av Karlarp (söder om Tjörnarps). Karlarp består av knappt 50 hushåll som planeras att försörjas med vatten från Tjörnarps.

Nytt tillstånd för vattenuttag erhöles 2012-06-20 (mål nr M 3792-10), och medger ett maxuttag på års- respektive dygnsbasis som motsvarar 1,5 respektive 2 gånger den volym som tagits ur per år och dygn under perioden 2006-2015. Det faktum att det tillkommit fler brunnar i berg, att uttagsbrunnar i jord tagits ur bruk samt att tillstånd erhållits för större uttag än tidigare föranleder ett behov av uppdatering och anpassning till gällande lagar och förordningar.

Motivering till länsstyrelsens beslut

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkning i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Enligt artikel 7 i EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) anges att ett erforderligt skydd ska säkerställas för de vattenförekomster som används eller som är avsedda att användas i framtiden för uttag av dricksvatten som ger mer än 10 m³ per dag i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer. Länsstyrelsen arbetar med tillämpningen av de av riksdagen beslutade nationella miljömålen. Beslut om vattenskyddsområde för Tjörnarps vattentäkt bidrar till miljömålen "Grundvatten av god kvalitet" och "God bebyggd miljö". Genom beslut om nytt vattenskyddsområde för Tjörnarps stärks skyddet för grundvattenförekomsten i hela området och dess betydelse tydliggörs i exempelvis översiktsplanering och tillståndsprövning. Revideringen

av vattenskyddsområdet bedöms också förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken.

Vattenskyddsområdets avgränsning och zonindelning samt övrigt område att uppmärksamma

I området förekommer minst två grundvattenmagasin, ett i jordlagren och ett i berggrundens spricksystem. Vattentäkten bestod tidigare av en kombination av jordlager- och bergborrade brunnar. Efter att rester av bekämpningsmedel påträffats har jordlagerbrunnarna avvecklats. Idag används två brunnsområden, och vattenkvaliteten skiljer sig något mellan dessa. I områden med grova sediment i direkt anslutning till berggrunden, vilket till exempel är fallet kring det östra brunnsområdet, kan kontakten mellan de bägge magasinerna antas vara god. I detta område är halten fluorid hög (även något hög kloridhalt), vilket gör att vattnet måste behandlas eller blandas med annat vatten. Den ostörda flödesriktningen följer i huvudsak topografin, d v s med en huvudsaklig riktning åt nordost.

Primär skyddszon

Den primära skyddszonen omfattar områden med störst skyddsbehov. Sådana kan vara områden med kort transporttid, områden med hög sårbarhet eller områden med många riskobjekt. Känsliga inströmningsområden beaktas vid identifiering av primär skyddszon. Syftet med den primära skyddszonen är att riskerna för akut förorening genom olyckshändelser minimeras. En akut förorening ska hinna upptäckas i tid och åtgärder vidtas innan föroreningen hinner nå vattentäktszonen med uttagsbrunnar.

Vid det östra brunnsområdet bedöms en snabb transport av föroreningar kunna ske mot uttagsbrunnen i de ovanliggande jordlagren som här utgörs av isälvsmaterial. I det västra brunnsområdet bedöms den snabbaste föroreningstransporten istället ske i sprickzoner i berget, då den ovanliggande tätande jordarten utgörs av morän. Avgränsningen vid det västra området är därmed styrd av horisontella transporttider i berg medan avgränsningen i det östra området i huvudsak är styrd av horisontella transporttider i isälvsaterialet och i torv. Eftersom transporttiderna i isälvsaterialet bedöms vara snabbare än i sprickzoner i berg föreslås ett något större primärt skyddsområde uppströms (söder om) det östra brunnsområdet. Uppehållstiden vid skyddszonens gräns är i samtliga delar minst 100 dygn. Nordost om det östra brunnsområdet dras gränsen för den primära skyddszonen där grundvattenströmningen i jord bedöms vara riktad från vattentäkten. Denna gräns baseras på bland annat observationer av strömningsriktningar i diken samt på analys av topografiska förhållanden. I den här delen föreslås området minska jämfört med avgränsningen för nu gällande vattenskyddsområde.

Sekundär skyddszon

Sekundär skyddszon avgränsas så att uppehållstiden för grundvatten från skyddszonens yttre gräns till vattentäktzonen har en beräknad uppehållstid av minst ett år. Den sekundära zonen syftar till att bibehålla en god grundvattenkvalitet. Den sekundära skyddszonen har avgränsats till att omfatta områden med stort skyddsbehov men där sårbarheten bedöms som hög alternativt måttlig men med en transporttid som bedöms relativt lång. Nordost om brunnsområdena dras gränsen för skyddszonen där grundvattenströmningen bedöms vara riktad från vattentäkten. Denna gräns baseras på bland annat på observationer av strömningsriktningar i diken samt på analys av topografiska förhållanden. Vid det västra brunnsområdet har även hänsyn tagits till en stor diabasgång som ligger som tät barriär norrut och som därmed bedöms avsevärt förlänga transporttiderna för föroreningar belägna norr om brunnsområdet.

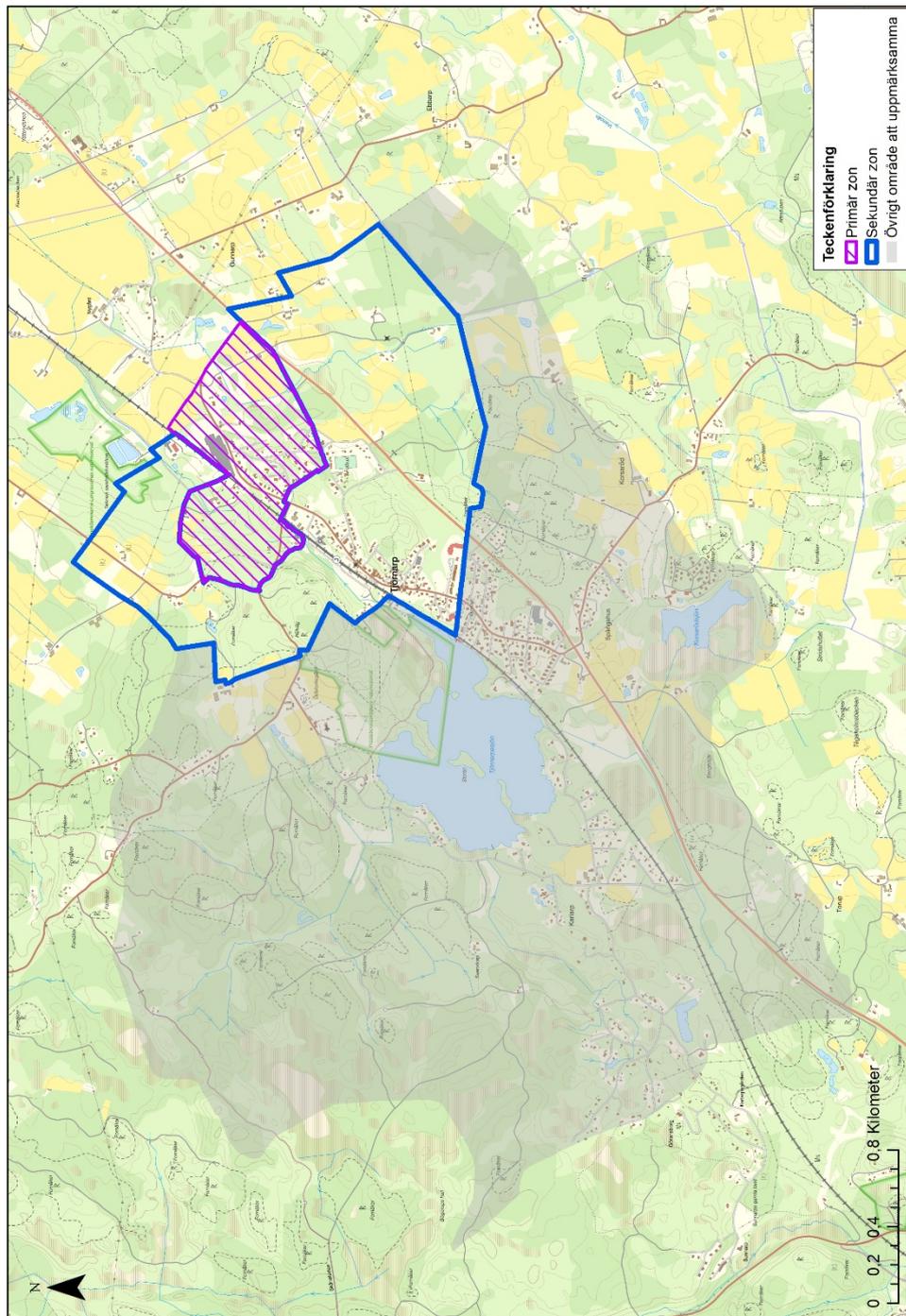
I ett tidigt utredningsskede (2014) föreslogs en sekundär skyddszon som även avsåg att omfatta Tjörnarpsjön. Vid det tillfället baserades avgränsningen på att det skedde uttag från jordborrade brunnar, och att det antogs finnas en risk för snabba transporter från sjön till brunnarna i jord. I det slutliga förslaget presenterades en avgränsning där sjön skulle hamna i tertiär zon och vara helt utan skyddsföreskrifter. I sitt tidiga yttrande i ärendet ställde SGU sig frågande till varför grundvatten i berg har valts före fortsatt uttag i jord, sett till den goda uttagsmöjligheten i jordlagren. Det framfördes vidare att vattentäkten med fördel bör behandlas som en kombinerad jord- och bergakvifer i arbetet med skyddsområdet. Beträffande Tjörnarpsjön så framförde SGU att det inte är orimligt att tro att en del av vattnet som tas ut från brunnarna kommer från sjön.

Övrigt område att uppmärksamma

I det ursprungliga förslaget till skyddszoner ingick en tertiär skyddszon utan skyddsföreskrifter. Syftet med den tertiära zonen var att det skulle utgöra en uppmärksamhetszon i samband med planläggning och övrig tillståndsprövning etc. Den föreslagna tertiära skyddszonens omfattar merparten av tillrinningsområdet (i den del det inte omfattas av avgränsning för primär eller sekundär skyddszon) för vattentäkten, och därmed ett område där olämplig markanvändning kan påverka vattentäkten negativt i ett långtidsperspektiv (på mer än ett års sikt).

Vid utpekande av vattenskyddsområde ska beslutsmyndigheten (länsstyrelse eller kommun) meddela de skyddsföreskrifter som krävs för att syftet områdesskyddet ska uppnås. Vattenskyddsområde och -föreskrifter utgör ett komplement till övrig lagstiftning, fysiska åtgärder, m.m. som kan tillämpas för att begränsa identifierade risker för vattentäkter och uppnå erforderligt skydd för vattentäkten.

Länsstyrelsen är av uppfattningen att en tertiär skyddszon inte borde inrättas om det inte finns ett behov av att förena den med skyddsföreskrifter, detta då en sådan indelning inte fyller någon konkret funktion. Länsstyrelsen delar Mittskåne vattens uppfattning om att det i dagsläget inte föreligger skäl att fastställa skyddsföreskrifter för det aktuella området, men ser att det finns skäl att uppmärksamma den relativa närheten till vattentäkten på annat sätt så att det kan beaktas vid planläggning, kommande lokaliseringsprövningar för miljöfarliga verksamheter osv.

Inkommande synpunkter gällande avgränsning och zonindelning

Trafikverket har haft synpunkter kring att kartmaterialet är otydligt avseende vilka sträckor som ingår i primär respektive sekundär zon, främst med avseende på Södra stambanan och väg 23. Trafikverket föreslår bland annat att där gränsen mellan primär och sekundär zon utgörs av statlig infrastruktur ska dessa omfattas av sekundär zon. För en del av väg 1328 uppfattas det vara oklart om den ingår i primär eller sekundär zon. Länsstyrelsens beslut om nytt vattenskyddsområde förenas med en karta i skala 1:10 000. Gränserna för primär och sekundär zon har anpassats till att följa fastighetsgränser eller andra naturliga gränser. Vid gränsdragningen har försiktighetsprincipen tillämpats och gränser har i förekommande fall hellre flyttats bort från vattentäkten än närmare densamma. I de fall vattenskyddsområdesgränsen ligger i en väg eller längs en järnväg så ingår hela vägen/järnvägen inklusive tillhörande dike och/eller bank på bägge sidor. Av kartan framgår bland annat att Södra stambanan omfattas av den primära skyddszonen på knappt 400 m, från korsningen med väg 1328 till och med fastigheten Gunnarp 79:1. Väg 23 har föreslagits omfattas av den primära zonen på en sträcka av lite drygt 200 m.

Kartunderlaget har justerats sedan Trafikverkets tidiga yttrande inkom. Trafikverket håller på att projektera för ombyggnad till 2+1 väg på väg 23, och i det arbetet ingår semitäta dike på båda sidor om vägen på sträckan mitt utför primär skyddszon. Då bland annat konsekvensen av att sprida vägsalt minimeras i och med ombyggnaden görs en justering av avgränsningen så att väg 23 ligger helt i sekundär zon.

Synpunkter har inkommit från ägare till fastigheten Gunnarp 7:36, som sammanfattningsvis anhåller om att fastigheten i sin helhet ska kvarstå i sekundär skyddszon genom en justering av zonindelningen. Länsstyrelsen gör följande bedömning: Fastigheten utgörs av fyra skiften. Samtliga ligger inom vattenskyddsområde sedan tidigare, delar av det ena skiftet inom primär skyddszon och resterande inom sekundär zon. De två skiftena som omfattar åkermark föreslås ingå i den nya primära skyddszonen. Att den primära skyddszonen föreslås utökas beror i huvudsak på att mängden grundvatten som får tas ut från området har ökat, och att detta ökar transporttiden till uttagspunkterna. Sannolikheten ökar därmed för att skadliga ämnen som används på markytan och tillåts infiltrera ska nå uttaget innan de har kunnat brytas ner. Avgränsningen av zonerna ska göras så att syftet med skyddet uppnås, men ska samtidigt inte omfatta ett större område än nödvändigt. Den aktuella fastighetens närhet till ett av uttagsområdena bedöms motivera att de båda skiftena ingår i primär skyddszon. Ingen ändring av förslaget görs.

Synpunkter har även inkommit från en djurhållare med mark i ytterkant i den västra delen av sekundär skyddszon. Yrkande har framställts om att gränsen ska justeras till att gå längs en närliggande väg istället. För att upprätthålla omkring 1 års uppehållstid till det västra brunnsområdet krävs ett avstånd av ca 1 km. Avstånd från brunnsområde till aktuella åkrar är bara ca 700–800 meter. Att ytterligare minska avståndet mot norr och nordväst bedöms olämpligt ur hydrogeologiskt perspektiv.

I det underlag som ursprungligen inkom till Länsstyrelsen ingick en tertiär skyddszon som föreslog bli utan skyddsföreskrifter. **LRF** har i ett tidigt skede lämnat synpunkter på förslaget om tertiär skyddszon och påtalat att den utgör en stor andel av vattenskyddsområdet och att zonen skulle vara ämnad mer som ett bevakningsområde, och att den bevakning som eftersträvas i hela tillrinningsområdet bör kunna ordnas på annat sätt. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till syftet med att fastställa en skyddszon helt utan föreskrifter. Riskanalysen för en vattentäkt behöver belysa de verksamheter och åtgärder som riskerar att ha en negativ inverkan på det vatten som tas ut för dricksvattenproduktion. Det inbegriper i det här fallet verksamheter på och intill Tjörnarpsjön som riskerar att påverka kvaliteten på det vatten som infiltrerar till grundvattnet och uttagsbrunnarna. Utsläpp från förbränningsmotorer är en sådan riskfaktor. Länsstyrelsen konstaterar i denna del att det sedan år 1989 gäller förbud mot motorbåtstrafik på Tjörnarpsjön, med undantag för yrkesmässigt fiske (12FS 1989:55). Enligt vad Länsstyrelsen erfar förekommer idag inget yrkesmässigt fiske i Tjörnarpsjön. Av utredningen i ärendet framgår att bidraget av vatten från sjön till grundvattnet bedöms vara litet, vattendragen i huvudsak dränerande och det mesta av sjövattnet rinner istället vidare i Tormestorpsån. Mot bakgrund av detta väljer Länsstyrelsen att inte fastställa en tertiär skyddszon.

Vattenskyddsområdets föreskrifter och inkomna synpunkter

Inom vattentäkternas tillrinningsområde förekommer olika typer av verksamheter och markanvändningar som kan komma att påverka vattenkvaliteten på lång och på kort sikt. Det gäller exempelvis hantering av för grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen i form av petroleumprodukter, kemikalier etc. samt utsläpp och infiltration av avloppsvatten och dagvatten. Vägar, järnväg och trafik är exempel på verksamheter som innebär ökad risk för grundvattenpåverkan dels till följd av olyckor, dels genom saltning, utsläpp av förorenat vägdagvatten m.m. En närmare beskrivning av potentiella föroreningskällor finns angivet i det tekniska underlaget i ärendet.

Trafikverket har som övergripande synpunkt påpekat att Väg 23 samt Södra stambanan är utpekade som riksintressen för kommunikationer. Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av

anläggningen. Det måste vara möjligt att både drifta, underhålla och utveckla dessa anläggningar inom området. Trafikverket menar att det bör framgå av handlingarna att även dessa riksintressen berörs och att en tydlig avvägning måste göras mellan vilka inskränkningar som vattenskyddsintresset faktiskt kan ställa på berörda riksintressen för kommunikation.

Länsstyrelsen anser att föreskrifterna i dess nuvarande form är motiverade och utgör en avvägning mellan riksintressen, sakägarnas intressen och skyddsbehovet av vattentäkten. Några av föreskrifterna kommenteras nedan med hänvisning till synpunkter som inkommit i tidigare samrådsskede.

1 § Petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor

Lagring och annan hantering av framförallt petroleumprodukter utgör en påtaglig risk för grundvattenförorening, då även läckage av mindre mängder av olja och diesel kan innebära negativ påverkan i form av smakförändringar i grundvattnet och i större mängd göra täkten obrukbar. Den höga sårbarheten i området och närheten till uttagsbrunnarna motiverar att det bör råda ett förbud mot hantering av större volymer petroleumprodukter, kemiska produkter och andra brandfarliga vätskor inom den primära skyddszonen. Lämpligheten i att hantera petroleumprodukter inom den sekundära skyddszonen behöver bedömas från fall till fall utifrån lokalisering, produktens innehåll och egenskaper, avstånd till vattnet m.m. och motiverar tillståndsplikt.

För båda skyddszonerna införs ett undantag för sådan hantering som behövs för normalt hushållsbehov samt för drift av tekniska anläggningar, fordon och arbetsmaskiner. För primär skyddszon görs ett undantag för lagring av petroleumprodukter för att försörja bostads- och jordbruksfastigheter med olja för uppvärmning, då det i stället krävs tillstånd. **LRF** har framfört synpunkter om att föreslagna föreskrifter skulle medföra att spannmålstork med oljeeldad panna samt dieseltank inte får förekomma, och att detta skulle medföra att dessa, eller t o m gårdscentrum, skulle behöva flyttas, med stora kostnader eller risker för sabotage till följd. Vidare konstateras att det är rimligt att ställa krav på att förvaring ska ske så att eventuellt spill och läckage kan tas om hand, och att reglerna för besiktningar av cisterner är utformade så att cisterner inte ska kunna rosta sönder eller på annat sätt läcka till omgivningen. Länsstyrelsen gör här följande bedömning: Att som **LRF** Skåne föreslår formulera en föreskrift med undantag för "normal hantering inom jord- och skogsbruksverksamhet" innebär en otydlighet vid tillämpningen och framförallt tillsynen av efterlevnaden av skyddsföreskrifterna. Ett av syftena med föreskrifterna är att fånga upp de verksamheter och åtgärder vars påverkan behöver begränsas, men som inte är reglerade

på annat sätt, så att tillsynsmyndigheten/-erna får kännedom om dem. Det ska dock inte medföra dubbelreglering. Sedan synpunkten inkom har Länsstyrelsen gjort ett tillägg som innebär undantag från såväl förbudet som tillståndsplikten för lagring som har sekundärt skydd.

Av Naturvårdsverkets generella föreskrift om hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, NFS 2017:5, följer att vid hantering av över 250 liter brandfarliga vätskor eller spilloljor inom vattenskyddsområde ska cisterner och rör- samt slangledningar ha sekundärt skydd. Föreskriften är under översyn och volymgränsen föreslås sänkas till 150 liter, och kravet på sekundärt skydd omfatta hantering i cistern såväl som i lösa behållare. Den sänkta volymgränsen beskrivs som en anpassning till de fatvolymmer som är vanligt förekommande för de verksamheter som hanterar brandfarliga vätskor och spilloljor i lösa behållare. Mot bakgrund av detta avgränsas föreskriften i detta beslut till en sammanlagd hantering av mer än 150 liter.

I riskanalysen redogörs för riskmoment kopplade till utsläpp/spill av drivmedel vid påfyllning samt till följd av sabotage genom exempelvis drivmedelsstöld. Påfyllning av drivmedel bör som utgångspunkt ske på därför särskilt avsedd plats och i möjligaste mån utanför vattenskyddsområdet. Det är angeläget att uppställning av arbetsfordon inte sker på ett sätt som kan medföra en risk för förorening av grundvattnet. Uppställning bör därför ske på tätt underlag eller på sätt som medger möjlighet att fånga upp eventuellt spill eller läckage av petroleumprodukter. Detta kan även hanteras genom villkor respektive försiktighetsmått i samband med hantering av tillståndsansökan eller anmälan enligt skyddsföreskrifterna.

2 § Bekämpningsmedel

Små mängder bekämpningsmedel kan göra dricksvatten otjänligt. Bekämpningsmedel har tidigare påträffats i grundvattenmagasinet och det är angeläget att minimera risken för att bekämpningsmedel tillförs grundvattnet. Utifrån den höga sårbarheten bedömer Länsstyrelsen att ett förbud mot all hantering av kemiska bekämpningsmedel utomhus inom primär skyddszon är motiverat. Sedan den 1 oktober 2021 är det förbjudet att använda växtskyddsmedel på bland annat tomtmark för bostadshus eller på krukväxter i hemträdgårdsmiljö, oaktat om det sker inom vattenskyddsområde eller inte. Kemikalieinspektionen har möjlighet att föreskriva om undantag från förbudet för verksamma ämnen med begränsade risker. Inom vattenskyddsområde så kan det trots denna begränsning krävas ett totalt förbud. I sekundär skyddszon införs förbud mot icke yrkesmässig hantering utomhus. Undantag görs för användning i liten omfattning så att skadedjur kan bekämpas. Vid punktbekämpning är det endast mycket avgränsad bekämpning som avses, exempelvis bekämpning av enskilda växter, getingbon och råttor inom en enskild fastighet. Efter remiss och synpunkt från

Trafikverket har undantaget i sekundär skyddszon kompletterats till att avse även yrkesmässig punktbekämpning.

Den största risken för förorening bedöms vara i samband med om en olycka sker vid påfyllning eller spridning. Vid en tillståndsprövning för yrkesmässig hantering inom sekundär skyddszon kan villkor ställas på hanteringen och val av bekämpningsmedel.

3 § Växtnäring

Spridning, överdosering samt olycka vid gödseltransport kan leda till läckage av näringsämnen (främst nitrat och fosfor) eller spridning av smittoämnen.

LRF har framfört synpunkter angående förslaget om ytterligare föreskrifter beträffande växtnäringsanvändning inom området. Det påtalas att befintligt regelverk avseende lantbruksverksamheter hantering av växtnäringsämnen är utförligt, och att kommunen inom sin grundläggande tillsyn kan kontrollera efterlevnaden. Länsstyrelsen instämmer i LRF resonemang gällande de omfattande krav som lantbrukens växtnäringshantering omfattas av, och konstaterar att kommunen som tillsynsmyndighet har långtgående befogenheter att ställa krav som motsvarar den skyddsnivå som efterfrågas med avseende på närheten till vattentäkten. Föreskrifterna riktar sig dock även till andra yrkesmässiga verksamheter, samt ska reglera de kumulativa effekter som riskerar att uppstå om privatpersoner skulle lagra gödsel direkt på mark. Länsstyrelsen anser det motiverat att förbjuda lagring av växtnäringsämnen direkt på mark inom vattenskyddsområdet på det sätt som anges i föreskriften.

4 § Avloppsvatten och dagvatten

I orenat spillvatten finns bland annat parasiter och virus som riskerar att göra människor och djur sjuka. Avloppsvatten bedöms generellt sett utgöra en stor risk för vattentäkter och ofta föreskrivs förbud mot anläggande av nya enskilda avloppsanläggningar inom framförallt primär skyddszon. Enligt 13 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd krävs det alltid tillstånd från kommunen för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till, eller att ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning.

Mittskåne Vatten anser (i samråd med kommunen, tillsynsmyndighet för enskilda avlopp) att det är möjligt att med tillräckliga villkor (hög skyddsnivå, tex tät markbädd) tillåta enskilda avlopp med bibehållet vattenskydd. Det mesta av primär zon är detaljplanelagt och ligger inom verksamhetsområde, så nyetablering av enskilt avlopp i primär zon kommer endast att ske undantagsvis. Då nyetablering alltid kräver tillstånd enligt miljöbalken anser Mittskåne Vatten att detta inte behöver föreskrivas i sekundär zon. Då anslutning av vattentoalett

(”WC”) redan omfattas av tillståndsplikt enligt bestämmelser om miljöfarlig verksamhet bedöms dessa inte behöva inkluderas i föreskriften. Att inrätta en annan avloppsanordning än för att ansluta en vattentoalett krävs det istället en anmälan till kommunen. Så kallat BDT-vatten innebär mindre risk för förorening och smittspridning än om WC är påkopplat, men rening behövs med hänsyn till miljön och människors hälsa, och i primär skyddszon föreskrivs tillståndsplikt för inrättande av ny anläggning för BDT-vatten.

Dagvatten inom detaljplanerat område definieras som avloppsvatten och medför därför automatiskt tillståndsplikt enligt 3§ FMH. Då delar av den primära zonen ligger utanför detaljplan och kommunalt verksamhetsområde för dagvatten bedöms det motiverat med en paragraf om tillståndsplikt för ytterligare dagvattenutsläpp i den primära zonen, och anläggningar för detta. Underhåll av befintliga anläggningar samt begränsade ändringar bedöms kunna genomföras utan föregående prövning. Länsstyrelsen inför ett undantag för underhåll och ändringar som inte medför väsentlig ökning av yta eller tillförd vattenvolym. I likhet med schaktningsarbeten vid underhållsåtgärder förutsätts ett iakttagande av den försiktighet som krävs för att grundvattnet inte ska påverkas.

5 § Hantering av bark, flis, spån och timmer

Skogsstyrelsen har yttrat sig över förslaget till beslut. I sammanfattning påpekas att finns det flera moment i skogsbruket som riskerar att ha en negativ inverkan på vattenkvaliteten i närliggande vattendrag, sjöar och grundvatten. Hänsyn ska därför alltid tas i samband med olika åtgärder. Länsstyrelsen delar denna uppfattning, och menar att Skogsstyrelsen i ärenden om avverkningsanmälan och skyddsdikning kan föreskriva försiktighetsmått med avseende på detta. Det görs i det aktuella ärendet en bedömning att skogsbruket inom det område som föreslås utgöra vattenskyddsområde inte är så omfattande att det krävs ytterligare hänsyn genom reglering i vattenskyddsföreskrifter.

6 § Hantering av avfall och massor

Genom anmälningsförfarandet kan det föreskrivas försiktighetsmått om att farligt avfall ska förvaras på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas.

Trafikverket motsätter sig att förbudet att förvara avfall direkt på mark ska omfatta de jordmassor som inte kan läggas tillbaka på plats efter schaktning i banvallen eller för dikesmassor uppkomna vid dikesrensning längs befintlig väg. Den rutinmässiga hanteringen av banvallsmassor är sådan att de överblivna massorna förvaras på mark tillfälligt för att därefter omhändertas på ett miljömässigt korrekt sätt. Massorna från vägdikey läggs vanligen upp inom vägområdet, men när det inte är möjligt tas även de om hand på lämpligt sätt. Rutiner

finns som ska säkerställa att hanteringen sker med erforderlig hänsyn till miljön. Det har efter att synpunkten inkom införts ett undantag för trädgårdsavfall, rena jordmassor och annat inert avfall som kan jämföras med detta. Detta baseras på att dessa till sin natur inte ska innehålla ämnen som kan laka ut och ha negativ inverkan på grundvattenkvaliteten.

Undantag införs även för förvaring som sker på tätt underlag utan möjlighet till avrinning eller infiltration. Att lägga massorna på t.ex. presenning är dock inte tillräckligt för att omfattas av detta undantag.

Länsstyrelsen konstaterar att det är en svårighet att med rådande lagstiftning dra gränsen för vilken typ av massor som utgör avfall för endera part. En tillfällig uppläggning av uppgrävda jordmassor inom ett avgränsat arbetsområde för återplacering vid färdigställandet av samma projekt ska dock rimligen inte vara förbjudet, förutsatt att det inte finns skäl att tro att massorna innehåller föroreningar. Hantering vid påträffad föroreningsskada regleras i 10 kap. miljöbalken.

7 § Täktverksamhet, schakt- och anläggningsarbeten

Alla åtgärder som medför att det översta jordlagret, och därmed det naturliga skyddet mot föroreningar, tas bort eller på annat sätt öppnas upp ökar markens och grundvattnets sårbarhet. Utsläpp av exempelvis hydraulolja är därtill ganska vanligt förekommande vid mer omfattande markarbeten. Tillståndsplikt införs för schaktningsarbeten för större anläggningsarbeten än för grundläggning av enskild villa, samt för bland annat sprängning och borring inom såväl primär som sekundär skyddszon.

Trafikverket har i ett tidigt samrådsskede haft synpunkter på föreslagen tillståndsplikt för bland annat större schaktningsarbeten, pålning och spontning. I yttrande påtalas att det på befintlig järnväg återkommande förekommer olika arbeten av den typen. Dessa uppges vanligen ha mycket liten yttlig utbredning och djup, samt bedöms inte innebära någon ökad risk för att vattenresursen ska förorenas. Trafikverket menar att undantaget från tillståndsplikt även bör omfatta järnvägsunderhåll. Det är Länsstyrelsen bedömning att järnvägsunderhåll av begränsad omfattning, i likhet med vägunderhåll ska kunna genomföras utan tillståndsprövning, och en ändring har gjorts i enlighet med yrkandet.

I likhet med andra större schaktningsarbeten så ökar materialtäktverksamheter av olika omfattning sårbarheten för vattentäkten. En olycka eller sabotage i en grustäkt skulle lätt kunna leda till förorening av grundvattnet i omgivningen. Den höga sårbarheten och korta transporttiden inom primär och sekundär skyddszon gör att all etablering av yrkesmässig materialtäkt är direkt olämplig och bör förbjudas. I riskanalysen konstateras att det inte

finns några kända täkter i området och regleringen syftar således till att fånga upp eventuell framtida verksamhet.

Mittskåne Vatten har föreslagit ett förbud även om husbehovstäckter i såväl primär som sekundär skyddszon. En husbehovstäkt anses inte utgöra en nödvändig aktivitet, och det skyddande skiktet tas bort för alltid, att jämföra med schaktning för enskild villa med begränsat djup som sedan täcks med villa och trädgård så att det skyddande skiktet bibehålls. Länsstyrelsen gör följande bedömning: Husbehovstäckter över en viss omfattning (beroende på material) omfattas av anmälningsplikt till kommunen enligt bestämmelser om miljöfarlig verksamhet. Många små husbehovstäckter riskerar att ge kumulativa effekter och tillsammans försämra skyddet av grundvattnet. Detta gäller särskilt i områden med sand och grus, där genomsläppligheten ner till grundvattnet är större. För att begränsa riskerna förbjuds husbehovstäkt i primär skyddszon. I nu gällande skyddsföreskrifter omfattas all täktverksamhet av tillståndsplikt hos Länsstyrelsen. Även om den juridiska grunden för denna formulering är oklar så har det i föreliggande ärende inte framkommit några uppgifter om att det skulle ha meddelats något sådant tillstånd, eller att det pågår husbehovstäckter i de delområden som tillkommer. Mot bakgrund av detta bedöms det vara för ingripande att införa förbud i sekundär skyddszon, och det begränsas därför till tillståndsplikt för husbehovstäckter i sekundär skyddszon. Föreskriften kan ses över i framtiden och skärpas om grunderna för bedömningen skulle ändras.

I samband med remiss till nyttjanderättsinnehavare framkom att det förekommer stora stenblock i marken, och att små mängder sprängämne används för att spräcka dessa till hanterbar storlek. Sprängning av berg föreslås omfattas av tillståndsplikt. Detta syftar primärt på sprängningsåtgärder i berggrunden, varifrån vattnet tas ut för dricksvattenproduktionen. Sprängning av enskilda, lösa stenblock som ligger ytligt i åkermarken bör inte utgöra samma riskmoment. Enligt SEBO (Svenska Spräckentreprenörers Branschorganisation), är den dominerande produkten som används vid stenspräckning Simplex, ett nitrocellulosakrut som förbränns totalt vid användning. Undantag införs för spräckning av friliggande block/stenar.

8 § Energianläggning

Energianläggningar och andra brunnar som inte längre används bör åtgärdas så att inte grundvattnet kan förorenas av själva anläggningen eller eventuella föroreningar i dess närhet. Energibrunnar är generellt nedförda i berggrunden och avtätade genom foderrör mot den aktuella akviferen. Kollektorvätskan i energibrunnen kan påverka vattenkvaliteten vid ett eventuellt läckage. Anläggningar som inte avses att användas mer bör åtgärdas för att minimera risken för inläckage av föroreningar ner till grundvattnet vid t.ex. brand, utsläpp eller översvämning. Anläggningar som avses att tas ur drift bör därför

anmälas och åtgärdas på lämpligt sätt. Länsstyrelsen är förhindrad att besluta om föreskrifter som innebär krav på aktiva åtgärder, och kan inte kräva åtgärdande av anläggningar som redan tagits ur drift. Tillsynsmyndigheten bör däremot kunna tillhandahålla råd och vägledning kring lämplig metod för hantering av anläggningar som redan tagits ur drift, för den som behöver det.

9 § Enskild brunnsanläggning

Brunnar för vattenuttag är i betydligt större utsträckning än energibrunnar nedförda i samma akvifer som de kommunala uttagen sker i. De är också öppna ner till grundvattenytan, och utgör därmed en potentiell risk för att förorenande ämnen ska transporteras ner i grundvattnet. Genom tillståndsförfarandet kan villkor ställas på plats, anläggningens tekniska utformning (Normbrunn 16) och saneringsberedskap vid anläggandet.

En delägare till en fastighet inom föreslagen sekundär skyddszon har yttrat sig över beslutsförslaget och, som det uppfattas, yrkat på att det borde finnas ett lämpligt antal enskilda brunnar i Tjörnarp som kan nyttjas om det skulle hända någonting med den ordinarie vattenförsörjningen till följd av t.ex. sabotage, krig eller terroristangrepp, och att enskilda brunnar inte enbart ska ses som ett problem. Länsstyrelsen resonerar enligt följande: En kommun är skyldig att kunna leverera vatten till boende inom det allmänna nätet under alla omständigheter. Om det ordinarie ledningsnätet skulle vara ur funktion av någon anledning så behöver det finnas en plan för nödvattenförsörjning. Enskilda brunnar kan förvisso fylla en funktion i det scenario som presenteras, men detta behöver sättas i relation till de risker som övergivna/otäta brunnar medför som en direkt väg ner till råvattnet.

LRF har i yttrande framfört att i de fall gårdscentrum finns inom vattenskyddsområdet och företaget gör en utökning av sin animalieproduktion måste möjlighet finnas till ett större vattenuttag. I annat fall kan det innebära att en vidareutveckling av företaget omöjliggörs. Länsstyrelsen vill som svar på detta påpeka att det vid tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken måste visas att det finns förutsättningar på platsen för att bedriva verksamheten på det sätt som ansökan avser. Detta inkluderar en tillgång på tillräcklig mängd vatten, och att verksamheten kan bedrivas utan oacceptabel skada på t.ex. allmänna intressen som kommunal dricksvattenförsörjning. Det kan därtill nämnas att Mittskåne vatten i det här skedet ser att det är anläggandet av brunnar snarare än själva uttagen som utgör ett konkret hot mot dricksvattenproduktionen. Vid betydande ökning av uttagsmängder i närområdet skulle dock den kommunala vattentäktsverksamheten kunna påverkas, och tillståndsplikt införs därför för avsevärda volymökningar i enskilda brunnar.

Länsstyrelsen konstaterar att själva anläggandet av brunnar i syfte att kunna tillgodogöra sig grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevattning utgör vattenverksamhet och som sådan kan kräva tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken.

10 § Fordon, maskiner och väghållning

Vid underhåll av vägar används olika ämnen som kan försämra råvattenkvaliteten om de når yt- eller grundvatten. Infiltrationsegenskaperna är mycket goda inom primär och sekundär skyddszon. Upplag och tillverkning av t.ex. oljegrus och vägsalt bedöms inte behöva ske inom området sett till dess storlek, och bör därför förbjudas. Användningen av vägsalt för halkbekämpning och dammbekämpning medför läckage av klorider, och i det östra brunnsområdet har kloridhalten konstaterats vara något hög. Saltning av vägar förekommer inom området, som bland annat korsas av riksväg 23. Inom primär skyddszon införs anmälningsplikt för spridning av vägsalt i halkbekämpningssyfte, med ett undantag för användning av saltinblandad sand (max 2 % salt).

LRF har i yttrande framfört att normalt vägunderhåll och halkbekämpning måste vara tillåtet och i all synnerhet om gårdscentrum finns inom vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen anser att föreslagen reglering inte förhindrar vägunderhåll eller halkbekämpning, och att begränsningarna är motiverade.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att vattentäkten Tjörnarps uppfyller förutsättningarna att beslutas som vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § miljöbalken.

Vid prövning av frågor om skydd av områden ska hänsyn tas även till enskildas intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska uppnås. Länsstyrelsen anser att föreskrifterna är motiverade och utgör en avvägning mellan sakägarnas intressen och skyddsbehovet av vattentäkten. Det har i ärendet framförts synpunkter på att beslutet bör tidsbegränsas och därefter sökas om, inom vilken tid mängden vatten som Mittskåne Vatten får ta ut begränsas. Ett beslut om vattenskyddsområde ska ses över och revideras om det behövs för att säkerställa syftet om ett erforderligt skydd av den aktuella vattenresursen. Att tidsbegränsa beslutet och därmed riskera att under en period stå helt utan skyddsföreskrifter får dock anses stå i strid med detta syfte. För vattentäkten i Tjörnarps finns det ett tillstånd till vattenverksamhet som anger hur mycket grundvatten Mittskåne Vatten har rätt att ta ut på årlig basis. Länsstyrelsen kan i ett beslut om vattenskyddsområde inte inskränka på detta tillstånd.

Med beaktande av vad som beskrivs ovan avser länsstyrelsen att inrätta vattenskyddsområde för Tjörnarps vattentäkt med den omfattning som framgår av bifogad karta (bilaga 1). Höörs kommun ansvarar för att upphäva det beslut om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter som gäller för området idag.

Underrättelse om beslut

Detta beslut kungörs, jämlikt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, genom Länsstyrelsens försorg dels i den lokala ortstidningen, dels i länets författningssamling. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i ortstidning. Sista dag för överklagande är tre veckor från denna dag.

Handlingarna i ärendet finns tillgängliga hos Länsstyrelsen Skåne.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Helen Thorstensson, för frågor på telefon 010-2241595 eller via e-post helen.thorstensson@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 24876-2017 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 10 00.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av ^{*stf} l.f. landshövding Ola Melin med vattenhandläggare Helen Thorstensson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Annelie Johansson och enhetschef Kristian Wennberg medverkat.

* Rättat enligt 36§FL
2022-03-04
Helen Thorstensson

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Mittskåne Vatten, kundservice@mittskanevatten.se

Höörs kommun, kommun@hoor.se

Fastighetsägare inom vattenskyddsområdet, (lista finns hos
Länsstyrelsen Skåne)

Havs- och vattenmyndigheten (HaV), havochvatten@havochvatten.se

LRF, registrator@lrf.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Skogsstyrelsen, skane@skogsstyrelsen.se

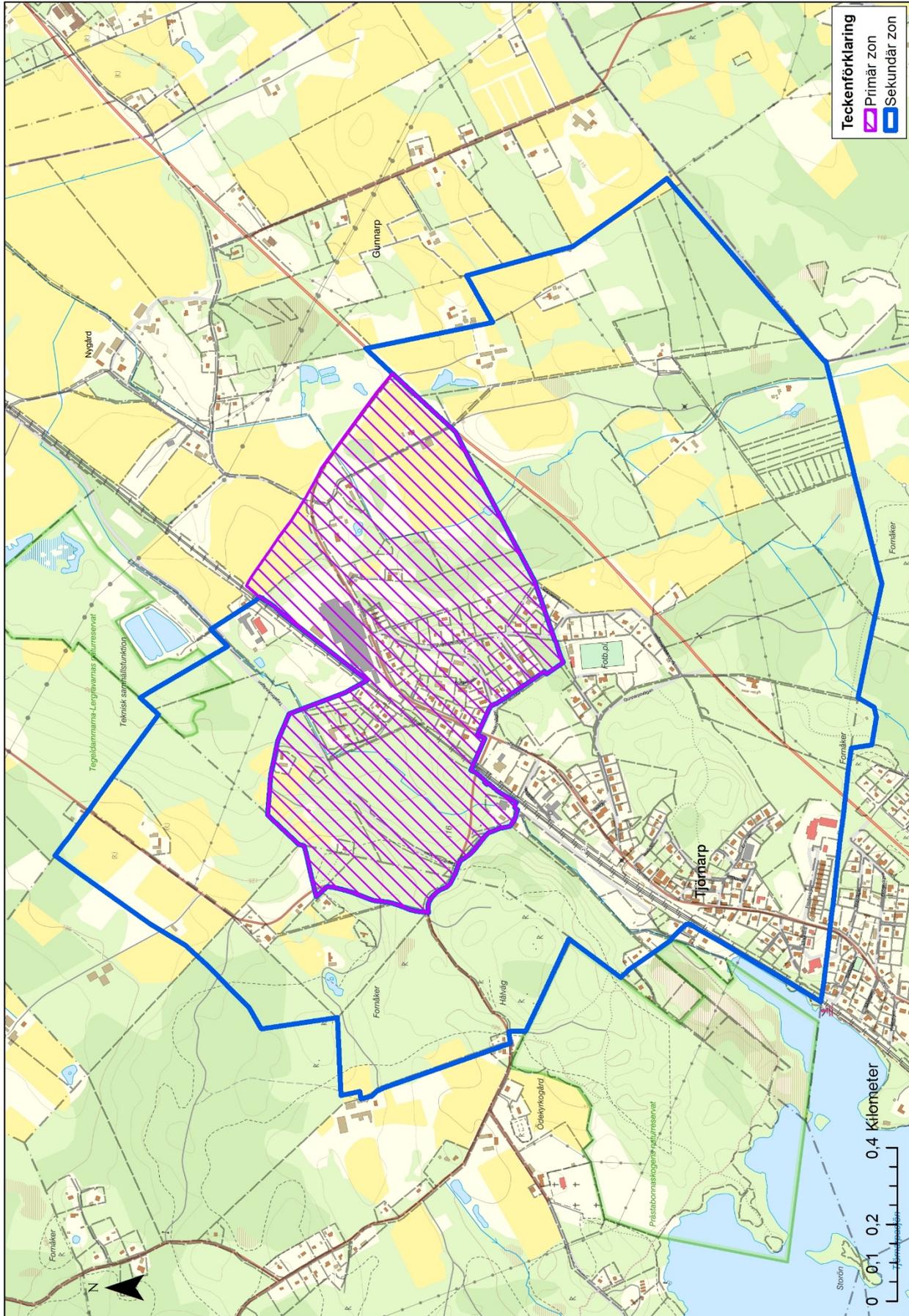
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), sgu@sgu.se

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se

Avisering till Lantmäterimyndigheten sker via VicNatur/Skyddad
natur

Bilagor

1. Karta över vattenskyddsområdet
2. Överklagandehänvisning regeringen

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Skåne antingen via e-post; skane@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, skane@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 10 00. Ange diarienummer 24876-2017.